

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2010, Volume: 5, Number: 2, Article Number: 2B0043

SPORTS SCIENCES

Received: April 2009

Accepted: March 2010

Series : 2B

ISSN : 1308-7312

© 2010 www.newwsa.com

Rıdvan Ekmekçi

Yunus Arslan

Aytül Dağlı Ekmekçi

Bülent Ağbuğa

Pamukkale University

rekmecki@pau.edu.tr

Denizli-Turkey

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SPORA BAKIŞ AÇILARININ VE SPORA KATILIM
GÜDÜLERİNİN BELİRLENMESİ**

ÖZET

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin spora bakış açılarını ve spora katılım güdülerini belirlemektir. Araştırmaya, rastgele tabakalama örnekleme yöntemi ile seçilen; Pamukkale Üniversitesi'nde öğrenim gören ve seçmeli beden eğitimi dersi alan 251 erkek ve 158 kız toplam 409 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Bulgulara göre spora katılımında $\bar{X}=1.61\pm 0.47$ ile "arkadaşlık" en önemsiz güdü olarak bulunurken en önemli güdü ise $\bar{X}=1.23\pm 0.31$ ile "beceri gelişimi" olmuştur. En önemli güdü olarak ise erkekler $\bar{X}=1.24\pm 0.33$ ve kızlar $\bar{X}=1.21\pm 0.26$ ile "beceri gelişimini" belirtmişlerdir. Spora bakış açısında ise "spor sağlıklı olmaktır" (%89.6) görüşü en önemli görüş olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin çoğu "Sporun topluma yaygınlaştırılması önemli değildir" (%86.5) ifadesine katılmadıklarını belirtmiştir.

Anahtar Sözcükler: Beden Eğitimi, Spor, Katılım Güdüsü, Rekreasyon, Üniversite Öğrencisi

**DETERMINATION OF THE UNIVERSITY STUDENTS' PERSPECTIVES AND MOTIVATION
OF PARTICIPATION TO SPORT**

ABSTRACT

The purpose of this study was to determine the university students' perspectives and participation motivation to the sport. 251 boys and 158 girls with total 409 students who choosed physical education classes, joined to research voluntarily from Pamukkale University. Students picked by random sample method. According to the findings, "Friendship" was the most unimportant motive to participate to sport with $\bar{X}=1.61\pm 0.47$ and "Skill Development" was the most important motive to participate to sport with $\bar{X}=1.23\pm 0.31$. "Skill Development" was the most important motive for boys with $\bar{X}=1.24\pm 0.33$ and for girls with $\bar{X}=1.21\pm 0.26$. "Sport is being healthy" was the most important perspective to sport (89,6%). Most of the students showed that they were disagree with the expression of "It is not important to widespread of sport to the community (%86.5).

Keywords: Physical Education, Sport, Participation Motivation, Recreation, University Student

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Çağımızın tekdüze günlük yaşamı içerisinde insanların yaşam zorunlulukları dışında kalan zamanlarını değerlendirmeleri sağlıklı kalabilmeleri için çok önemlidir. Teknolojik gelişmelere bağlı olarak çalışma saatleri giderek azalmakta ve insanların kendilerini gerçekleştirmek için sahip oldukları zaman artmaktadır. Serbest zaman ve serbest zamanı değerlendirme aynı anlama gelmeyen iki kavram olup; serbest zaman kişinin çalışmadığı, yaşam zorunluluklarının ve biçimsel görevlerinin dışında kalan ve kişinin kendi isteği yönünde harcaabileceği zamandır. Serbest zamanı değerlendirme ise, serbest zamanda yapılan etkinliklerle ilgilidir. Serbest zamanı değerlendirme bu iki kavramın uygulamadaki karşılığı olarak geliştirilmiştir. Serbest zamanı değerlendirme etkinlikleri içeriklerine ve yapıldığı mekânlara göre çok çeşitlidir. Bu etkinliklerden hangisinin tercih edileceği kişinin yapısına, cinsiyetine, eğitimine, sahip olduğu olanaklara ve yeteneklerine bağlıdır.

Spor, rekreasyonun en kapsamlı, çeşitli ve ilgi çeken alanlarından birini oluşturmaktadır. Spor ve rekreasyon karşılıklı olarak birbirlerini etkilerler. Spor insanların rekreatif gereksinimlerini karşılamada önemli bir hareket alanı sağlarken, rekreasyon da, sporun topluma yaygınlaşmasında ve sportif başarılar elde edilmesinde önemli roller üstlenmiştir. Spor bu rolünü genellikle herkes için spor veya sağlık için spor gibi etkinlik rollerini yerine getirerek gerçekleştirmektedir. Spor bir serbest zaman uğraşısı olarak yani amatörce yapılan şekliyle rekreatif faaliyet özelliği taşımaktadır. Dumas'a göre spor, insanın emrinde ve hizmetinde olursa rekreasyon faaliyeti, eğer insan sporun emrine girerse o zaman da spor bir meslek özelliği taşıyarak rekreasyon faaliyeti kapsamı dışında kalmaktadır (Torkildsen, 1993).

Özellikle düzenli egzersizlerin ruh ve beden sağlığı üzerine olumlu etkilerinin bilimsel araştırmalar ile belgelenmesinden sonra spor, her yaşta insan için önerilmeye başlamıştır. ABD ve Kanada'da "Physical Fitness", Almanya'da "Trim Dich" ve pek çok ülkede de "Sports For All" ya da "Sports Pour Tout" gibi isimlerle tanıtılan spor uygulamaları geniş halk kitlelerine hızla yayılmaktadır (Erkan, 1994). Yapılan araştırmalar, rekreasyon amaçlı sportif faaliyetleri tercih eden insanların sayısının, diğer faaliyetlere katılanların sayılarından daha fazla olduğunu göstermektedir. Örneğin, Almanya'da halkın %61'i serbest zaman etkinliklerinden sporu tercih etmektedir. Ayrıca 1987 yılında Almanya'da 6-16 yaş arasındaki 190.000 kişi üzerinde anket yoluyla yapılan bir araştırmada gençlerin %60'ının serbest zamanlarını spor yaparak geçirdikleri görülmüştür. Serbest zamanlarda sportif faaliyetlere aktif katılmayı tercih etme oranının yüksek olmasındaki temel nedenler, sporun kişisel ve toplumsal özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca sportif faaliyetlerin katılım kolaylığı, çalışma rahatlığı, her yaşın, her cinsin ve herkesin zevk ve isteklerine yanıt verebilecek tercih olanağı vardır. Sosyalleştirici, toplumsal birliği sağlayıcı, sağlık kazandırıcıdır. Sanatsal ve folklorik değeri vardır. Bütün bunların yanında rekreasyonla daha yakın ilgisi bakımından sporun çeşitlilik, değişkenlik ve hareket özelliklerinden bahsedebiliriz. Rekreatif bir etkinlik olarak spora ilginin artması çeşitli toplumsal kurumları bu konuda organizasyonlar yapmaya yöneltmektedir (Yeoman ve Una, 2004).

Her yıl daha fazla insanın spora katılım gösterdiği bilinmektedir. Bu yüzden özellikle, spora katılım güdülenmesi kavramı, araştırılması, incelenmesi gereken bir kavram olarak belirlenmiş ve temel olarak spora ve fiziksel etkinliğe katılan bireyleri etkinliklere katılmaya yönlendiren nedenleri tanımlamak ve bu nedenleri kategorize etmek amacı ile birçok çalışma (Gill, Gross ve

Huddleston, 1983; Gould, Feltz ve Weiss, 1985; Hausenblas, Brewer ve Van Raalte, 2004; Klint ve Weiss, 1987; Kolt ve diğ., 1999; Sit ve Lindner, 2006; Yan ve Penny, 2004) yapılmıştır.

Güdü, İngilizce ve Fransızca "motive" kelimesinden türetilmiştir. Motive kelimesinin Türkçe karşılığı güdü, saik ve harekete geçirici olarak belirlenebilir. Kısaca güdü bir insanı, belirli bir amaç için harekete geçiren güç demektir. Şu halde güdü; harekete geçirici, harekete devam ettirici ve olumlu yöne yöneltici olmak üzere üç temel özelliğe sahip bir güçtür. Güdülenme ise; bir veya birden çok insanı, belirli bir yöne devamlı şekilde harekete geçirmek için yapılan çabaların toplamıdır (Eren, 2001). Güdülenme, davranışı harekete geçiren ve yönlendiren bir istek veya arzu olarak tanımlanabilir. Güdülenme; bireyin çabasının yönünü ve yoğunluğunu anlatır. Çabanın yönü herhangi bir duruma yaklaşmayı veya kaçınmayı ifade ederken, çabanın yoğunluğu; bir durumda ne kadar eforun harcandığını anlatır. Efor ve yoğunluk kavramlarına sebat (azim), olası eylem seçimleri ve sonucu da eklemek olasıdır (Roberts, 1995).

Güdülenme insanların belli bir spor dalına katılımını etkileyen anahtar faktör olarak görülmektedir (Wallhead ve Ntoumanis, 2004). Bu alanda yapılan çalışmalar "İnsanlar neden ve nasıl aktif olarak spora katılım gösterirler?" gibi genel sorulara yanıtlar bulmaya çalışmaktadır. Araştırmacıların amacı, bir aktiviteye katılırken göz önünde bulundurulmuş nedenlere ilişkin cevaplar bulmaktır. Neden bir insan tenis oynamayı tercih ederken, diğeri futbolu tercih eder? Neden bir yürüyüşçü yalnız başına kilometrelerce yürür? Neden bir maratoncu haftada 10-20 saatini sadece koşmaya ayırır? Bir paraşütçü neden binlerce fit yükseklikten atlamayı göze alır (Bakker, Whiting ve Van Der Brug, 1990).

Spora katılım güdülenmesi ile ilgili yapılan ilk deneme amaçlı çalışma 1970'lerde Aldermen ve Wood ve yine aynı yıllarda Orlick tarafından yapılmıştır. Bu araştırmacıların amacı spora katılımda göz önünde bulundurulmuş nedenleri ortaya koymaktır (Akt. Weiss ve Chaumeton, 1992). Spora katılım güdülenmesi ile ilgili yapılan bu ilk çalışmalar, beceri gelişimi ve öğrenimi, eğlence, fiziksel zindelik, arkadaş edinme ve başarmanın spora katılımı etkileyen en önemli nedenler olduğunu ortaya koymuştur (Gill, Groos ve Huddleston, 1983).

Gould (1982), katılım güdülenmesi ile ilgili olarak yapılan araştırmaları ve gelecekte yapılması gerekenleri ortaya koymaya yönelik olarak geriye dönük bir çalışma yapmıştır. Gould spora katılım güdülenmesi ile ilgili olarak yapılan çalışmaların ve toplanan verilerin antrenörlere, idarecilere ve liderlere program hazırlamada faydalı olacağını ve bu sayede antrenörlerin etkinliklere katılan bireylerin ihtiyaçlarını karşılayabileceğini; ihtiyaçları belirlenen ve bu doğrultuda etkinliklere yönlendirilen bireylerin psikolojik ve motorsal gelişimine olumlu etkide bulunacağını belirtmiştir. Benzer amaçları göz önünde bulunduran Sit ve Lindner (2006) Hong Kong'ta, 10-13 yaşları arasındaki öğrencilerle yaptıkları çalışma sonucu eğlence, fiziksel uygunluk, arkadaşlık ve beceri gelişimini spora ve fiziksel aktiviteye katılımda göz önünde bulundurulmuş en önemli nedenler olarak bulmuşlardır.

Hausenblas, Brewer ve Van Raalte (2004)'ye göre insanlar fiziksel aktivitelere katılırken birçok nedene bağlı kalabilirler. Genellikle göz önünde bulundurulmuş nedenler sağlık, eğlence, başkalarıyla birlikte olmak ve psikolojik faydalar elde etmektir. Birçok birey de kilo vermek ya da kilosunu kontrol altında tutmak, kas gelişimi, fiziksel görünüşünü iyileştirmek ve sosyal imajını atletik görünerek geliştirmek gibi dış görünüme yönelik nedenlerle aktivitelere katılmaktadırlar. Bakker, Whiting ve Van Der Brug (1990)'a göre insanların spora neden katılım gösterdiklerinin cevabı

şu üç maddeden oluşmaktadır. (1) Aktivitelere katılım insanlara içsel değerler (eğlence, zevk) sunmakta ve insanlar bu yüzden devam etmeyi tercih etmektedirler. (2) Aktivitelerin insan sağlığına olumlu etkilerinin olduğu iddia edilmektedir. (3) Aktivitelerde, insanlara yarışma hissini verecek fırsatlar sunulmaktadır. Sapp ve Haubenstricker (1978), Michigan'da, sporculardan, sporcu olmayanlardan ve sporu bırakanlardan oluşturdukları bin kişinin üstündeki homojen gruplarda katılım güdülenmesini inceleyen ilk araştırmacılarıdır. Bu araştırmanın sonucunda, spora katılımı etkilenen olan güdülerin eğlence, becerilerini geliştirmek, fiziksel uygunluk, arkadaşlarla birlikte olma ve yeni arkadaşlar edinme olduğu görülmüştür.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

"Herhangi bir işle uğraşan insanın davranışını istenen yönlükte, istenen yöne çevirmek için ne yapmak gerekir?" sorusuna karşılık bulmak için davranışın arkasında yatan güdü yapısını ortaya çıkarmak gerekir (Onaran, 1981). Spor, insanların serbest zamanlarında rekreatif olarak yapmayı en çok tercih ettikleri uğraşlar arasındadır. Üniversite öğrencilerinin serbest zamanlarında rekreatif olarak spor yapmaları ise birçok üniversite yönetiminin hedeflerindedir. Üniversitelerde özellikle üniversite hayatına yeni başlayan birinci sınıf öğrencilerini sportif ortamlara çekebilmek için çok çeşitli spor aktiviteleri düzenlenmektedir. Bu aktivitelerdeki temel amaç gençlerin sağlıklı ve aktif bir yaşam tarzının insan hayatındaki önemini kavramalarını ve eğlenceli spor uğraşlarıyla serbest zamanlarını etkili bir şekilde değerlendirmelerini sağlamaktır. Açıklamaların da ortaya koyduğu gibi, öğrencileri spor yapmaya teşvik etmek için onların spora bakış açılarının ve spora katılımı göz önünde bulundurdıkları güdülerin belirlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle, bu çalışmada üniversite öğrencilerinin spora bakış açılarını ve spora katılım güdülerini belirlemek amaçlanmıştır.

3. YÖNTEM (METHOD)

Araştırmanın yöntemi, olayları, olguları doğal koşulları içerisinde incelemeyi hedefleyen alan araştırması yöntemidir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, bilinmek istenen şeyin gözlenip, belirlenebilmesidir (Karasar, 2003).

3.1. Çalışma Grubu (Study Group)

Araştırma evrenini, Pamukkale Üniversitesi'nin farklı bölümlerinde, birinci sınıfta öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya bu gruptan tabakalı rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen, Pamukkale Üniversitesi'nde öğrenim gören ve seçmeli beden eğitimi dersi alan 251 erkek ve 158 kız toplam 409 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Tabakalı rastgele örnekleme yöntemi, incelenen değişken evrendeki bireylerin herhangi bir özelliğine göre farklılık gösteriyorsa, evrendeki bireyleri önce bu özelliğe göre tabakalayıp sonra her tabakadan yeteri kadar bireyi basit rastgele örnekleme yöntemiyle seçmek şeklinde yapılır ve bu yöntem ile evrendeki gerçek durum daha iyi aksettirilebilir (Sümbüloğlu ve Sümbüloğlu, 2004). Araştırmada veriler bağımsız iki gruba uygulanan, farklı iki ölçek aracılığıyla, toplanmıştır. Bu ölçeklerden "Spora ve Rekreyasyona Bakış Açısı Ölçeği" 90 erkek ($\bar{X}_{\text{yaş}}=20.09\pm 1.27$) ve 73 kız ($\bar{X}_{\text{yaş}}=19.91\pm 1.39$) öğrenciye uygulanırken,

"Spora Katılım Güdüsü Ölçeği" 161 erkek ($\bar{X}_{\text{yaş}}=20.06\pm 1.44$) ve 65 kız ($\bar{X}_{\text{yaş}}=19.53\pm 1.19$) öğrenciye uygulanmıştır. Araştırmaya katılan en küçük öğrenci 17, en büyük öğrenci ise 26 yaşındadır.

3.2. Araştırma Verileri ve Veri Toplama Araçları (Research Data and Instruments)

Araştırmada "Spora Katılım Güdüsü Ölçeği" ve "Spora ve Rekreasyona Bakış Açısı" ölçekleri kullanılmıştır. Orijinal adı "Participation Motivation Questionnaire (PMQ)" olan "Spora Katılım Güdüsü Ölçeği", Gill, Gross ve Huddleston (1983) tarafından geliştirilmiştir. Spora Katılım Güdüsü Ölçeği, bireyin spora katılım nedenlerini içeren 30 madde ve 8 alt boyuttan (Beceri Geliştirme, Takım Üyeliği/Ruhu, Eğlence, Arkadaşlık, Başarı/Statü, Enerji Harcama, Fiziksel Uygunluk ve Hareket/Aktif Olma) oluşmaktadır. Öğrencilerin spora katılım nedenleri "Çok Önemli (1)", "Az Önemli (2)", ve "Hiç Önemli Değil (3)" şeklinde 3'lü ölçek üzerinden değerlendirilmiştir. Ölçekte yer alan maddeler 1 (Çok Önemli) ile 3 (Hiç Önemli Değil) arasında değerlendirildiği için elde edilen düşük değerler o maddenin daha önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Ölçek, Çelebi (1993) tarafından Türkçeye çevrilmiş ve üniversite öğrencileri üzerinde geçerliliği ve güvenilirliği test edilmiştir. Üniversite öğrencileri için bütün ölçekten elde edilen güvenilirlik katsayısı 0.91 olarak bulunmuştur. Araştırmamızda kullanılan ikinci ölçek "Spora ve Rekreasyona Bakış Açısı" ölçeğidir. Ölçek, 13 maddeden oluşmakta ve "Katılıyorum", "Fikrim Yok" ve "Katılmıyorum" şeklinde kodlanmaktadır. Şahin (2003) tarafından üniversite öğrencileri için yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0.73 olarak bulunmuştur.

3.3. Verilerin Analizi (Data Analysis)

"Spora Katılım Güdüsü Ölçeği"nden elde edilen veriler için spora katılımında en az ve en çok göz önünde bulundurulmuş nedenleri belirlemede, her maddeye ait yüzde ve frekanslar, erkek ve kızlar için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Yine bu ölçekte yer alan sekiz alt boyuttan en önemli ve en önemsiz alt boyutları belirlemek amacıyla alt boyutlara ait ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. "Spora ve Rekreasyona Bakış Açısı Ölçeği"nden elde edilen verilerin ise yüzde ve frekans değerleri hesaplanmıştır.

3.4. Araştırma Süreci (Research Process)

Araştırmada, "Spora Katılım Güdüsü Ölçeği" ve "Spora ve Rekreasyona Bakış Açısı" ölçeği, Pamukkale Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerinde birinci sınıfta öğrenim gören kız ve erkek öğrencilere, seçmeli beden eğitimi dersleri öncesinde bizzat araştırmacılar tarafından uygulanmıştır. Öncelikle ölçeklerle ilgili gerekli açıklamalar yapılmış ve yapılan açıklamalar doğrultusunda öğrencilerin ölçekleri doldurmaları istenmiştir. Ölçeklerin doldurulmasından sonra tüm ölçekler araştırmacılar tarafından incelenmiş, hatalı ya da eksik doldurulduğu saptanan ölçekler araştırma kapsamından çıkarılmıştır.

4. BULGULAR (FINDINGS)

Tablo 1'de "Spora Katılım Güdüsü Ölçeği"nin maddelerine ait yüzde ve frekans değerleri verilmiştir. Buna göre spora katılımında en çok tercih edilen neden olarak, beceri gelişimi gösterilebilir. Çalışmaya katılan üniversite birinci sınıf öğrencilerinin %12.8 (n=29)'i "Becerilerimi geliştirmek istiyorum" ifadesini spora katılımında en önemli neden olarak göstermişlerdir. Yapılan inceleme sonucu, erkek ve kız öğrencilerin spora katılımında göz önünde

bulundurdukları nedenlerin farklı olduğu belirlenmiştir. Buna göre erkek öğrencilerin %13 (n=21)'ü yine "Becerilerimi geliştirmek istiyorum" ifadesini tercih ederken, kız öğrenciler en önemli neden olarak % 13.8 (n=9) ile "Fiziksel olarak sağlıklı olmak istiyorum" ifadesini tercih etmişlerdir.

Tablo 1. Spora katılımda en çok tercih edilen nedenlere ilişkin frekans ve yüzde değerleri
(Table 1. Frequency and percentile values related to most preferred reasons in participation to sport)

Spora Katılım Güdüleri		Toplam		Kız		Erkek	
		f	%	f	%	f	%
1	Becerilerimi geliştirmek istiyorum	29	12.8	8	12.3	21	13.0
2	Arkadaşlarımla olmak istiyorum	11	4.9	7	10.8	4	2.5
3	Kazanmayı severim	22	9.7	5	7.7	17	10.6
4	Enerjimi tüketmek istiyorum	3	1.3	1	1.5	2	1.2
5	Seyahati severim	6	2.7	1	1.5	5	3.1
6	Formumu korumak istiyorum	10	4.4	2	3.1	8	5.0
7	Heyecanı severim	12	5.3	2	3.1	10	6.2
8	Takım çalışmasını severim	5	2.2	1	1.5	4	2.5
9	Ailem veya yakın arkadaşlarım oynamamı istiyor	1	0.4	-	-	1	0.6
10	Yeni beceriler öğrenmek istiyorum	6	2.7	-	-	6	3.7
11	Yeni arkadaşlarla tanışmak istiyorum	8	3.5	3	4.6	5	3.1
12	İyi olduğum bir konuda bir şeyler yapmak isterim	25	11.1	8	12.3	17	10.6
13	Stresimi atmak istiyorum	6	2.7	1	1.5	5	3.1
14	Ödül kazanmayı severim	2	0.9	-	-	2	1.2
15	Egzersiz yapmayı severim	5	2.2	2	3.1	3	1.9
16	Bir şeylerle uğraşmak hoşuma gider	4	1.8	1	1.5	3	1.9
17	Hareketi severim	1	0.4	1	1.5	-	-
18	Takım ruhunu severim	8	3.5	-	-	8	5.0
19	Evden çıkmayı severim	1	0.4	-	-	1	0.6
20	Rekabeti severim	9	4.0	1	1.5	8	5.0
21	Önemli olduğumu hissetmek hoşuma gider	4	1.8	4	6.2	5	3.1
22	Takımda olmayı severim	-	-	-	-	12	7.5
23	Branşımdaya yükselmeyi isterim	8	3.5	3	4.6	1	0.6
24	Fiziksel olarak sağlıklı olmak istiyorum	21	9.3	9	13.8	3	1.9
25	Popüler olmak isterim	1	0.4	-	-	3	1.9
26	Meydan okumayı severim	3	1.3	-	-	1	0.6
27	Liderleri, antrenörleri ve eğitimcileri severim	3	1.3	-	-	6	3.7
28	Statü ve saygınlık kazanmak isterim	2	0.9	1	1.5	8	5.0
29	Eğlenceyi severim	9	4.0	3	4.6	1	0.6
30	Malzeme ve tesislerden faydalanmak isterim	1	0.4	1	1.5	8	5.0
Toplam		226	100.0	65	100	161	100

f:Frekans, %: Yüzde

Tablo 2'de, kız ve erkek öğrencilerin "Spora Katılım Güdüsü Ölçeği"nin alt boyutlarına göre ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Tablo 2'ye göre genel olarak, öğrenciler için en önemli güdü "Beceri Gelişimi ($\bar{X}=1.23\pm 0.31$)" olarak bulunurken, "Arkadaşlık ($\bar{X}=1.61\pm 0.47$)" alt boyutu ise en az öneme sahip güdü olarak

belirlenmiştir. Tablo 2 incelendiğinde, hem erkeklerde hem de kızlarda "Beceri Gelişimi ($\bar{X}_{\text{erkek}}=1.24\pm0.33$; $\bar{X}_{\text{kız}}=1.21\pm0.26$)" alt boyutunun en önemli, "Arkadaşlık ($\bar{X}_{\text{erkek}}=1.58\pm0.45$; $\bar{X}_{\text{kız}}=1.70\pm0.50$)" alt boyutunun ise en az önemli güdü olduğu gözlenmiştir.

Tablo 2. Spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri
(Table 2. Mean and standart deviation values related to sub-scales of sport participation motivation questionnaire)

Spora Katılım Güdülleri	Ortalama Önem Derecesi					
	Kız (N=65)		Erkek (N=161)		Toplam (N=226)	
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss
Başarı/Statü	1.47	0.41	1.50	0.44	1.49	0.43
Takım Üyeliği/Ruhu	1.46	0.45	1.41	0.48	1.42	0.47
Fiziksel Uygunluk/Enerji Harcama	1.45	0.29	1.37	0.29	1.39	0.29
Eğlence	1.47	0.41	1.39	0.39	1.41	0.39
Arkadaş	1.70	0.50	1.58	0.45	1.61	0.47
Yarışma	1.50	0.44	1.45	0.42	1.46	0.42
Hareket/Aktif Olma	1.40	0.44	1.32	0.39	1.34	0.41
Beceri Gelişimi	1.21	0.26	1.24	0.33	1.23	0.31

\bar{X} : Aritmetik ortalama, Ss: Standart sapma, n: Katılımcı sayısı

Tablo 3'te, "Rekreasyona ve Spora Bakış Açısı Ölçeği"nin maddelerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri verilmiştir. Spora bakış açısında "Spor sağlıklı olmaktır (%89.9)" maddesi en önemli bakış açısı olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin çoğu "Sporun topluma yaygınlaştırılması önemli değildir (%86.5)" ifadesine katılmadıklarını belirtmiştir. Spor yarışmak ve kazanmaktır" ifadesine öğrencilerin %69.9 (n=114)'unun; "Serbest zaman zamanı boşa geçirmektir" ifadesine ise %77.9 (n=127)'unun katılmadığı bulunmuştur. Öğrencilerin %68.7 (n=112)'si "Rekreasyon zamanı en iyi şekilde değerlendirmektir." ifadesine; %69.3 (n=113)'ü "Rekreasyon, yaratıcı gücü ortaya koyabilmektir." ifadesine ve %69.3 (n=113)'ü de "Rekreasyon, kişinin kendisini ifade biçimidir." ifadesine katıldıklarını belirtmiştir.

Tablo 3. Spora ve rekreasyona bakış açısı ölçeğinin maddelerine ilişkin frekans ve yüzde değerleri
(Table 4. Frequency and percentile values related to items of perspectives towards sport and recreation questionnaire)

Maddeler	Katılıyorum		Fikrim Yok		Katılmıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	n	%
Resmi Spor Teşkilatının genel amacı ülke düzeyinde spor seviyesini yükseltmektir.	128	78.5	14	8.6	21	12.9	163	100
Spor seviyesi, sporun topluma yaygınlaştırılmasıdır.	132	81.0	9	5.5	22	13.5	163	100
Spor seviyesi, lisanslı sporcu sayısındır.	36	22.1	12	7.4	115	70.6	163	100
Spor yarışmak ve kazanmaktır.	46	28.2	3	1.8	114	69.9	163	100
Spor sağlıklı olmaktır.	146	89.9	1	0.6	16	9.8	163	100
Serbest zaman zamanı boşa geçirmektir.	32	19.6	4	2.5	127	77.9	163	100
Serbest zaman, iş dışında kalan zamandır.	122	74.8	4	2.5	37	22.7	163	100
Serbest zaman fiziki gereksinimlerin dışında kalan zamandır.	67	41.1	15	9.2	80	49.1	163	100
Rekreasyon zamanı en iyi şekilde değerlendirmektir.	112	68.7	30	18.4	21	12.9	163	100
Rekreasyon, yaratıcı gücü ortaya koyabilmektir.	113	69.3	25	15.3	25	15.3	163	100
Rekreasyon, kişinin kendisini ifade biçimidir.	113	69.3	29	17.8	21	12.9	163	100
Kitle sporu, sporun topluma yaygınlaştırılmasıdır.	123	75.5	15	9.2	25	15.3	163	100
Sporun topluma yaygınlaştırılması önemli değildir.	20	12.3	2	1.2	141	86.5	163	100

f:Frekans, %: Yüzde

5. TARTIŞMA VE SONUÇ (DISCUSSION AND CONCLUSION)

Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin spora bakış açılarını ve spora katılım güdülerini belirlemek amaçlanmıştır. Çalışmada kullanılan iki ölçekten "Spora katılım Güdüsü Ölçeği"nin her maddesi için frekans ve yüzdeler hesaplanmıştır. Çalışmaya katılan üniversite birinci sınıf öğrencilerinin %12.8'i "Becerilerimi geliştirmek istiyorum" ifadesini spora katılımında en önemli neden olarak göstermişlerdir. Erkek ve kız öğrencilerin spora katılımında göz önünde bulduklarını nedenler ise farklıdır. Buna göre erkek öğrencilerin %13'ü yine "Becerilerimi geliştirmek istiyorum" ifadesini tercih ederken, kız öğrenciler en önemli neden olarak %13.8 ile "Fiziksel olarak sağlıklı olmak istiyorum" ifadesini tercih etmişlerdir. Bu sonuçlar, beceri gelişiminin spora katılımında en önde gelen nedenler arasında yer aldığını ve erkek ve kızların spora katılımında farklı nedenleri göz önünde bulduklarını ortaya koyan benzer

araştırmalarla (Oyar ve diğ., 2001; Sit ve Lindner, 2006; Yan ve Penny, 2004) paralellik göstermektedir.

Çalışmada "Spora Katılım Güdüsü Ölçeği"nin alt boyutlarına göre ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Genel olarak, öğrenciler için en önemli güdü "Beceri Gelişimi" olarak bulunurken, "Arkadaşlık" alt boyutu ise en az öneme sahip güdü olarak belirlenmiştir. Yine ayrı ayrı bakıldığında, hem erkeklerde hem de kızlarda "Beceri Gelişimi" alt boyutunun en önemli, "Arkadaşlık" alt boyutunun ise en az önemli güdü olduğu gözlenmiştir.

"Beceri Gelişimi" alt boyutunda elde edilen bulgular bu güdünün spora katılımında en önemli nedenlerin başında geldiğini belirten çalışmalarla (Gould ve Petlichkoff, 1988; Harter, 1978; Sit ve Lindner, 2006) benzerlik göstermektedir. Çalışmamıza katılan öğrencilerin beden eğitimi seçmeli bir ders olarak almış olmaları, onların önceki yaşamlarında elde edemedikleri bazı sportif becerileri, bu ders aracılığıyla kazanmak istemelerinden kaynaklanıyor olabilir. Sonuç olarak da, öğrencilerin bu dersi seçmedeki temel hedeflerinin becerilerini geliştirmek olduğu söylenebilir. "Arkadaşlık" alt boyutunda elde edilen sonuçlar, bu güdünün spora katılımında önemli bir role sahip olduğunu belirten araştırma (Hausenblas, Brewer ve Van Raalte, 2004; Sapp ve Haubenstricker, 1978; Weiss ve Chaumeton, 1992) sonuçlarıyla benzerlik göstermemektedir. Yapılan birçok çalışmada özellikle gençlerde, spora katılımında göz önünde bulundurulmuş en önemli nedenlerin başında arkadaşlarla birlikte olma, yeni arkadaşlar edinme gibi faktörler gelmektedir. Çalışmamızdan elde edilen bulgularla diğer araştırma sonuçları arasındaki farklılığın temel nedeni verilerin farklı örneklemelerden elde edilmiş olması olabilir.

"Rekreasyona ve Spora Bakış Açısı Ölçeği"nin maddelerine ait frekans ve yüzde değerleri de bu çalışmanın amaçları doğrultusunda hesaplanmış, spora bakış açısında "spor sağlıklı olmaktır" ifadesi en önemli bakış açısı olarak bulunmuştur. Yine öğrencilerin çoğu "Rekreasyon zamanı en iyi şekilde değerlendirmektir." ifadesine, "Rekreasyon, yaratıcı gücü ortaya koyabilmektir." ifadesine ve "Rekreasyon, kişinin kendisini ifade biçimidir." ifadesine katıldıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler "Sporun topluma yaygınlaştırılması önemli değildir", "Spor yarışmak ve kazanmaktır" ve "Serbest zaman zamanı boşa geçirmektir" ifadelerine katılmamışlardır.

Bu sonuçlara göre, öğrencilerin spor ve rekreasyona bakış açıları ile spora katılım güdülerini arasında benzerlik bulunmaktadır. Özellikle serbest zaman faaliyeti olarak spor yapan katılımcıların genel spor algısı kendi devrimsel/fiziksel, bilişsel ve duyuşsal becerilerini geliştirmeye yöneliktir. Üniversite öğrencilerinin rekreatif olarak yaptıkları spor faaliyetlerinin bireyleri sosyalleştirdiği, bireysel gelişime ve sağlığa katkı sağladığı ve sporun sadece bir yarışma olmadığı bakış açısı ve katılım güdüsü mevcuttur. Spor yapan gençlerin daha az davranışsal bozukluklar gösterdiği, akademik başarısının daha iyi olduğu, sınıf içi davranışlarının daha iyi olduğu, zararlı alışkanlıklardan uzak durduğu ve daha iyi sosyal ilişkiler geliştirdiği birçok çalışmada (Segrave ve Hastad, 1982; Brown ve Siegel, 1988; Jeziorski, 1994) ortaya konmuştur.

Spora ve rekreasyona bakış açısı ve katılım güdülerinde üniversite gençliğinin tutarlı bir düşünceye sahip olması, imkân sunulursa ve güdülenirse gençlerin katılımlarının artacağı yorumunu getirmektedir. Özellikle genç nüfusun çoğunluğunu oluşturduğu ülkemizde bu konu ile ilgili planlı bir yol izlenmesi, yukarıda sayılan davranış bozukluklarının düzeltilmesi ve akademik başarının artırılması için oldukça önemlidir. Öğrencilerin spora başlaması ve devam etmesi için onların ihtiyaçlarına uygun olarak düzenlenen spor

ortamlarının oluşturulması gerekmektedir. Örneğin, üniversite içerisinde düzenlenecek organizasyonlarda yarışma havasından uzak rekreasyonel faaliyetlere de yer vermek, spora katılımı artırarak yarışma unsurunu ön planda tutmayan öğrenciler için önemli fırsatlar oluşturacaktır. Benzer olarak, beceri gelişimini ve fiziksel uygunluğu ön planda tutan öğrenciler için de sportif çalışmaların yer aldığı organizasyonlara ihtiyaç duyulmaktadır. Elde edilen bulgular ışığında, öğrencilerin spora katılımı göz önünde bulunduruldukları nedenler ve spora bakış açıları; üniversitede çalışan öğretim elemanları, beden eğitimi öğretmenleri, antrenör ve aileler tarafından bilinir ve programlar bu bilgilere göre hazırlanırsa, öğrencilerin spor yapmaları, spora devam etmeleri ve ilerde sporu bir yaşam tarzı haline getirmeleri sağlanabilir.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma, 09-11 Kasım 2007 tarihlerinde Antalya'da düzenlenen, 4. Uluslararası Akdeniz Spor Bilimleri Kongresi'nde poster bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKÇA (REFERENCES)

1. Bakker, F.C., Whiting, H.T.A., and Van Der Brug, H., (1990). Sport Psychology: Concepts and Applications. New York: John Wiley and Sons.
2. Brown, J.D. and Siegel, J.M., (1988). Exercise as a buffer of life stress: A prospective study of adolescent health. Health Psychology, 7: 341-353.
3. Çelebi (Atalay), M., (1993). Orta Doğu Teknik Üniversitesi fiziksel aktivite kulüplerinde bulunan lider tipleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ; Ankara.
4. Eren, E., (2001). Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi. İstanbul: Beta Basım-Yayın.
5. Erkan, N., (1994). Yaşam Boyu Spor Nedir? Türkiye ve Olimpiyat Sempozyumu, Ankara: GSGM, 18-21 Kasım, 240-245.
6. Gill, D.L., Gross, J.B., and Huddleston, S., (1983). Participation motivation in youth sports. International Journal of Sport Psychology, 14, 1-14.
7. Gould, D. and Petlichkoff, L., (1988). Children in sports (3rd ed.). Champaign, Ill.: Human Kinetics Books.
8. Gould, D., (1982). Sport psychology in the 1980s: Status, direction and challenge in youth sport research. Journal of Sport Psychology 4, 126-140.
9. Gould, D., Feltz, D., and Weiss, M., (1985). Motives for participation in competitive youth swimming. International Journal of Sport Psychology, 16, 126-140.
10. Harter, S., (1978). Effectance Motivation Reconsidered, (Horn TS, Ed.), (2002), Advances in Sport psychology, Champaign, Ill., Human Kinetics.
11. Hausenblas, H.A., Brewer, B.W., and Van Raalte, J.L., (2004). Self-presentation and exercise. Journal of Applied Sport Psychology, 16 (3), 1-12.
12. Jeziorski, R.M., (1994). The importance of school sports in American education and socialization. California: University Press of America.
13. Karasar, N., (2003). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
14. Klint, K. and Weiss, M., (1987). Perceived competence and motives for participating in youth sports: A test of Harter's competence motivation theory. Journal of Sport Psychology, 9, 55-65.

15. Kolt, G.S., Kikby, R.J., Bar-Eli, M., Blumenstein, B., Chadha, N.K., Liu, J., and Kerr, G., (1999). A Cross-cultural investigation of reason for participation in Gymnastics. *International Journal of Sport Psychology*, 30: 381-398.
16. Onaran, O., (1981). *Çalışma Yaşamında GÜdülenme Kuramları*. Ankara: Sevinç Matbaası.
17. Oyar, Z.B., Aşçı, F.H., Çelebi, M., and Mülazımoğlu, Ö., (2001). Spora katılım güdüsü ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 12 (2), 21-32.
18. Roberts, S., (1995). *Foundations of Sport and Exercise Psychology*. Champaign: Human Kinetics Book.
19. Sapp, M. and Haubenstricker, J., (1978). Motivation for joining and reasons for not continuing in youth sport programs in Michigan, (Horn, T.S., Ed.), (2002), *Advances in Sport psychology*, Champaign, Ill., Human Kinetics.
20. Segrave, J.O. and Hastad, D.N., (1982). Delinquent behavior and interscholastic athletic participation. *Journal of Sport Behavior*, 5: 96-111.
21. Sit, C.H.P. and Lindner, K.J., (2006). Situational state balances and participation motivation in youth sport: A reversal theory perspective. *British Journal of Educational Psychology*, 76, 369-384.
22. Sümbüloğlu, V. and Sümbüloğlu, K., (2004). *Sağlık Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Hatipoğlu Yayınları, 51.
23. Şahin, M., (2003). "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü çalışanlarının rekreasyona bakış açılarının tespiti", *Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzzet Baysal Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
24. Torkildsen, G., (1993). "Leisure and Recreation Management". London: E and FN Spon.
25. Yan, J.H., Penny, M., (2004). Cultural influence in youth's motivation on physical activity. *Journal of Sport Behavior*. Vol. 27, Issue 4.
26. Wallhead, T.L. and Ntoumanis, N., (2004). Effects of a sport education intervention on students' motivation responses in physical education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 23 (1), 5-11.
27. Weiss, M.R. and Chaumeton, N., (1992). Motivational Orientations in Sport. (Horn, T.S., Ed.) *Advances in Sport Psychology*. (2002), Champaign: Human Kinetics Publishers.
28. Yeoman, I. and Una, M., (2004). "Sport and Leisure Operation Management". London: Thomson Learning.